

CODI DEONTOLÒGIC DEL PROFESSIONAL DE L'ARQUEOLOGIA

PREÀMBUL:

L'objecte de l'Arqueologia és la comprensió de la història de l'home i la seva evolució a partir de les evidències deixades per ell, especialment de la seva cultura material.

En la generalitat dels països i d'acord amb la legislació vigent, la tasca de l'Arqueòleg/oga té per objecte l'estudi, conservació i divulgació del Patrimoni Arqueològic, entenent com a tal totes les evidències deixades pels éssers humans susceptibles de ser estudiades amb metodologia arqueològica, hagin estat o no extretes i tant si es troben en superfície, en el subsòl o sota les aigües. Formen part, així mateix, d'aquest Patrimoni els elements geològics i paleontològics relacionats amb la història de l'home i els seus orígens i antecedents.

Tanmateix, els/les Arqueòlegs/ogues estan subjectes a circumstàncies i problemes variats, encara dins de l'estricta legalitat, que poden influir en la seva actuació. Estan compromesos/es amb el Patrimoni Arqueològic, amb la pròpia disciplina científica, amb els seus col·legues, amb qui contracten els seus serveis professionals, amb les institucions que els patrocinen, amb les administracions públiques, amb la societat que els envolta i amb el medi ambient.

Per això, els/les professionals de l'Arqueologia, organitzats/des en les Seccions d'Arqueologia dels Col·legis Oficials de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències, i en les Associacions Professionals d'Arqueòlegs d'arreu de l'Estat Espanyol, redacten aquest Codi Deontològic amb la finalitat d'establir un marc de regulació dels principis ètics de la nostra professió que serveixi, a més a més, de reflexió a tots/es els/les ciutadans/es.

Aquest codi es desprèn dels principis recollits en la Declaració Universal dels Drets Humans de les Nacions Unides, de les directrius i recomanacions de la Unió Europea i de la Constitució Espanyola. S'han tingut en compte els Codis Deontològics de: L'European Association of Archaeologists, (E.A.A.), l'Institute of Field Archaeologist (I.F.A.) del Regne Unit, l'Associação Profissional de Arqueólogos de Portugal, (A.P.A.P.), i l'Asociación Profesional de Arqueólogos de España, (A.P.A.E.), entre d'altres del mateix tipus.

El present Codi tracta de ser un complement de la legislació sobre Patrimoni Històric i Cultural abraçant aquells aspectes que, per implicar més a l'ètica que a la llei, no són definits per aquesta. En definitiva, té com a objectiu servir com a document per avaluar i solucionar els conflictes que plantegin els diferents condicionants abans esmentats.

Es tracta d'un Codi genèric, creat de manera que pugui ser assumit per aquells/es professionals que treballen en els diferents àmbits de l'Arqueologia, havent d'ésser la font que alimenti el marc normatiu de les seccions o organitzacions professionals de l'Arqueologia. Per això, les Seccions d'Arqueologia del Consell General de Col·legis Oficials de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències d'arreu de l'Estat Espanyol i l'Associació d'Arqueòlegs de Catalunya es marca com a objectiu divulgar i estimular l'acompliment d'aquest Codi Professional, així com dels que d'ell emanin.

PRINCIPIS GENERALS:

ART. 1r

El present Codi entén per Arqueòleg/oga a tot/a aquell/a professional de l'arqueologia amb titulació superior reconeguda i un desenvolupament curricular suficient en el dit camp.

ART. 2n

La Deontologia Arqueològica és el conjunt de principis que han d'inspirar i guiar la conducta del/a professional de l'Arqueologia.

ART. 3r

- a) L'activitat arqueològica anirà encaminada a la investigació científica, protecció, conservació, recuperació, valoració i difusió del patrimoni arqueològic.
- b) En l'exercici de la seva activitat l'Arqueòleg/oga haurà d'observar el degut rigor ètic i científic, evitant qualsevol forma de competència deslleial, vetllant sempre per la dignitat de la professió i perquè siguin respectats els drets inherents a ella. L'arqueòleg/oga ha de contribuir a una pràctica solidària de la professió.

ART. 4t

La lleialtat entre Arqueòlegs/ogues ha d'ésser un dels principis fonamentals d'aquest Codi Deontològic.

COMPETÈNCIA I ÈTICA PROFESSIONAL:

ART. 5è

L'Arqueòleg/oga haurà d'actuar amb la deguda competència professional i dedicació al treball que s'hagi compromès a realitzar i no parar en la seva actuació mentre no sigui rellevat en la forma que estableixin les normes i reglaments.

ART. 6è

- a) L'Arqueòleg/oga assumirà únicament les funcions per a les que es trobi capacitat professionalment per la seva titulació acadèmica, formació i experiència professional.
- b) Així mateix, l'Arqueòleg/oga reconeixerà els límits de la seva capacitat i davant de treballs, la realització dels quals, superi les seves possibilitats o qualificacions, buscarà la col·laboració d'altres col·legues especialitzats o refusarà acceptar-los.

ART. 7è

- a) L'Arqueòleg/oga haurà de comportar-se amb honradesa i veracitat en totes les seves actuacions professionals. Quan actuï en missió d'expert, perit o jurat o quan hagi d'expedir qualsevol tipus de certificació, recolzarà el seu criteri en aquells fets provats que així ho justifiquin.

- b) L'Arqueòleg/oga que actuï com a representant de la professió en jurats, comissions o tribunals, haurà de vigilar especialment el fet de tenir el degut coneixement dels assumptes que s'hagin de tractar, informant-se al respecte amb l'antelació necessària i amb la major amplitud possible, amb l'objecte de que la seva actuació estigui sempre en consonància amb la representació que ostenta.

ART. 8è

L'Arqueòleg/oga haurà de mantenir i salvaguardar sempre la seva independència de criteri en la seva actuació professional, tant oficial com privada, sense que puguin servir de justificació les pressions de qualsevol tipus que pugui rebre.

ART. 9è

L'Arqueòleg/oga que estigui sotmès a qualsevol tipus de vinculació amb l'Administració Pública, es deurà al servei de la Comunitat, abstenint-se de la utilització de mitjans, facilitats o prerrogatives inherents al seu càrrec o situació, tant en profit propi com de tercers.

ART. 10è

Li estarà absolutament vedat a tot/a Arqueòleg/oga procurar-se treball professional mitjançant comissions, ús d'informació privilegiada, coneixement de projectes públics o privats confidencials o altres avantatges anàlegs que pogués conèixer o obtenir de terceres persones.

ART. 11è

L'Arqueòleg/oga Director/a o Coordinador/a d'un projecte estarà obligat/da a tenir un clar coneixement del ritme dels treballs.

ART. 12è

Cap Arqueòleg/oga podrà encobrir amb la seva actuació o amb la seva signatura qualsevol comportament il·legal o negligències que vagin en contra dels deures professionals propis o d'altres companys/es. De la mateixa manera, s'abstindrà de recolzar amb la seva signatura actuacions d'arqueologia que no estiguin degudament legítimades, així com d'altres tècnics que no tinguin condició d'arqueòlegs/ogues.

ART. 13è

Cap Arqueòleg/oga podrà fer cessió dels seus deures i responsabilitats professionals a subordinats o a altres professionals en tant que dita transferència comporti l'exercici de funcions per a les que aquests no estiguin legalment capacitats.

ART. 14è

L'Arqueòleg/oga serà objectiu/va i procurarà estar ben informat/da quan avalui el treball dels seus col·legues, derivant en tot moment les seves opinions de les dades reals dels treballs d'investigació i evitant judicis que es vegin afectats per valoracions d'aspectes personals o subjectius.

ART. 15è

L'Arqueòleg/oga mantindrà una formació continuada que garanteixi la qualitat de la seva activitat professional.

EXERCICI DE LA PROFESSION:

1. DRETS I OBLIGACIONS:

ART. 16è

- a) L'Arqueòleg/oga disfrutarà de la propietat intel·lectual sobre la informació científica procedent d'un jaciment o peça arqueològica, sempre que dita informació formi part d'un projecte d'investigació autoritzat o reconegut i mentre romangui en actiu dit projecte.
- b) En general, l'Arqueòleg/oga té dret a que se li reconegui l'autoria de qualsevol, treball global o parcial, realitzat en l'exercici de la seva professió, hagi estat o no retribuït.

ART. 17è

Tot informe o estudi arqueològic que s'emeti i/o publiqui haurà d'anar signat pel seu autor/a o autors/es, el/s qual/s es responsabilitzarà/n del seu contingut o pertinença.

ART. 18è

L'Arqueòleg/oga haurà de guardar la confidencialitat dels projectes que li siguin encarregats, sempre i quan no tingui autorització expressa per això i no vulnerin la legalitat vigent.

ART. 19è

Serà obligació de l'Arqueòleg/oga Director/a o Coordinador/a de la intervenció afavorir la formació del seu equip, informant-lo convenientment de la natura de les investigacions que es realitzen i del seu desenvolupament.

ART. 20è

L'Arqueòleg/oga Director/a o Coordinador/a d'una intervenció tindrà en compte el benestar de la plantilla, procurant que les instal·lacions de treball i residència compleixin els requisits mínims de seguretat, salubritat, higiene i confortabilitat.

2. INVESTIGACIÓ DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC:

ART. 21è

L'activitat arqueològica es desenvoluparà amb la metodologia científica i amb les tècniques actualitzades més adients per a la consecució dels objectius perseguits.

ART. 22è

Davant de mètodes de treball alternatius que tinguin iguals expectatives científiques, escollirà aquell que sigui menys destructiu per al jaciment o la resta arqueològica en qüestió.

ART. 23è

- a) Tot projecte d'intervenció arqueològica que inclogui l'excavació contemplarà l'adopció de mitjans de protecció i conservació de les restes arqueològiques.
- b) En tots els casos, l'arqueòleg/oga responsable deixarà el jaciment sobre el que ha intervingut degudament ordenat i preveient la seva conservació adequada.

ART. 24è

L'Arqueòleg/oga s'esforçarà per l'objectivitat en el seu treball i evitarà la manipulació de les restes per adequar-los a les seves hipòtesis, vigilat de no deformar les dades ni falsejar l'edat, procedència, ús, significat històric o context cultural de qualsevol descobriment arqueològic.

ART. 25è

L'Arqueòleg/oga guardarà una documentació precisa i ordenada de tot el treball arqueològic que realitzi, garantint la seva conservació en la mesura que sigui la seva responsabilitat.

ART. 26è

L'Arqueòleg/oga actuarà amb respecte cap al medi ambient, procurant que l'activitat arqueològica alteri el menys possible l'ecosistema de la zona.

3. PROTECCIÓ DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC:

ART. 27è

L'Arqueòleg/oga tractarà les restes arqueològiques amb respecte, evitant qualsevol acció que els sotmeti a dany, ridícul o comercialització il·lícita.

ART. 28è

L'Arqueòleg/oga serà responsable dels materials recuperats en qualsevol activitat arqueològica fins el moment del seu ingrés en el centre que l'Administració competent determini.

4. DIVULGACIÓ DEL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC:

ART. 29è

- a) És obligació de l'Arqueòleg/oga divulgar l'estat de les seves investigacions amb diligència a la resta dels professionals.
- b) Així mateix, la finalitat última del seu treball ha d'ésser la difusió de les dades d'estudi i anàlisi de les evidències històriques, per a la societat a la que serveix.

ART. 30è

En els casos en els que es vegi afectat el medi natural, inclourà en el projecte inicial una avaluació dels diferents aspectes de l'impacte mediambiental, proposant les diferents solucions previstes.

ART. 31è

L'Arqueòleg/oga s'abstindrà d'adquirir béns de natura arqueològica que no tinguin la garantia de procedir d'un comerç lícit.

RELACIONS INTERPROFESSIONALS:

ART. 32è

- a) Tot/a Arqueòleg/oga haurà de contribuir lleialment amb els seus coneixements i experiència a l'intercanvi d'informació tècnica amb altres professionals que puguin intervenir en l'activitat arqueològica, amb l'objecte d'obtenir en tot moment la màxima eficiència del treball conjunt
- b) Així mateix, haurà de respectar els drets intel·lectuals sobre el treball dels seus col·laboradors.

RELACIONS AMB LA SOCIETAT:

ART. 33è

L'Arqueòleg/oga participarà en societats, fundacions, institucions o en qualsevol altra activitat col·lectiva o individual per a promoure la defensa, l'estudi i el desenvolupament del Patrimoni Arqueològic.

ART. 34è

L'Arqueòleg/oga, en el desenvolupament del seu treball i en la mesura que no contradigui el present Codi ni els drets fonamentals de l'ésser humà, haurà de respectar els usos i costums socials de qualsevol comunitat en la que treballi.

ART. 35è

L'Arqueòleg procurarà, en la mesura del possible, que la salvaguarda del Patrimoni material del passat, la seva documentació científica i/o la seva valoració serveixin no només per al coneixement científic sinó també per al desenvolupament sostenible de la comunitat i per a la potenciació econòmica de la zona on es desenvolupin els treballs.

ART. 36è

L'Arqueòleg/oga reconeix la seva responsabilitat en la formació educativa de la població, especialment de la joventut i dels aspectes de sensibilització sobre el patrimoni.

ART. 37è

- a) L'Arqueòleg/oga participarà en xerrades divulgatives, conferències i demés actes de caràcter públic, de manera especial a la zona en la que s'ha desenvolupat l'activitat arqueològica.
- b) Amb igual objecte, es procurarà, dins del possible, que els projectes de revalorització dels jaciments o les reconstruccions arqueològiques, fruit de la seva musealització, contemplin la seva accessibilitat per als discapacitats i, en tots els casos, que aquests puguin accedir a la informació.
- c) El dret de visita als jaciments arqueològics ha de compaginar-se amb l'obligació de preservació dels mateixos, pel que ha de quedar garantida la seva conservació. En aquest sentit hauran de realitzar-se estudis per avaluar l'estat del Bé Patrimonial i un estudi d'impacte mediambiental en el qual, es garanteixi el seu correcte ús.

ART. 38è

L'Arqueòleg/oga intentarà que les conclusions dels seus treballs o estudis històrics no siguin utilitzats amb finalitats polítiques, partidistes, discriminants en raó del sexe, raça o religió, o que atemptin contra drets fonamentals de l'ésser humà.

RELACIONS AMB ALTRES AGENTS:

ART. 39è

Tant Arqueòlegs/ogues com promotors, constructors, responsables d'explotacions mineres, enginyers, arquitectes i demés agents implicats en obres públiques o privades que afecten al patrimoni arqueològic han d'establir una estreta col·laboració encaminada a

aconseguir el rescat i conservació més completa i eficaç de qualsevol evidència de natura arqueològica a l'empament de les diferents legislacions, urbanístiques, mediambientals d'ordenació del territori o sobre el Patrimoni Cultural de natura internacional, de la Unió Europea, Nacional, autonòmica o local.

ART. 40è

Entre les obligacions dels/es Arqueòlegs/ogues es troben:

- a) Instar a l'Administració, a la major brevetat possible, la necessitat de realitzar estudis, prospeccions o qualsevol altra intervenció de natura arqueològica sobre una zona susceptible de contenir restes arqueològiques, que a la seva vegada estigui en projecte d'ésser urbanitzada o explotada pels promotors, constructors o les autoritats pertinents.
- b) Optimitzar el temps de la intervenció, en la mesura del possible, de manera que cap de les parts es senti obstaculitzada en el seu treball, informant a les parts implicades del temps necessari per a realitzar la documentació i recuperació de la troballa, així com els costos que repercuteixen en els promotors i en els diferents agents implicats.
- c) L'Arqueòleg/oga responsable d'una intervenció haurà d'informar el més aviat possible, sobre les troballes realitzades durant la seva intervenció, sobre les implicacions que comporta, les mesures correctores i preventives proposades, etc. I de manera especial quan la rellevança de les troballes pugui condicionar la modificació del projecte, suposant la conservació *in situ* de les restes. D'aquesta manera el promotor o l'Administració competent podrà planificar i valorar la viabilitat del projecte.
- d) Col·laborar amb els promotors en la divulgació dels descobriments.
- e) Citar en els informes i memòries a les empreses o institucions que han col·laborat o patrocinat les intervencions arqueològiques.
- f) Veïllar, durant el desenvolupament dels treballs arqueològics, per l'adequat destí de les restes descobertes.

ART. 41è

Entre les obligacions dels promotors, constructors, responsables d'explotacions mineres, enginyers, arquitectes i demés agents implicats en obres públiques o privades que afectin al Patrimoni Arqueològic es troben:

- a) Respectar els terminis previs a la seva intervenció per a la realització d'actuacions arqueològiques, en qualsevol zona susceptible de contenir restes arqueològiques.
- b) Informar de l'aparició de qualsevol evidència de natura arqueològica, en la zona on es trobi intervenint, tant als professionals com a l'Administració competent, de manera que es puguin prendre les mesures precises.
- c) Assumir la financiació de la intervenció arqueològica i de les mesures de preservació que es derivin d'ella. En el cas de no poder assumir dita càrrega podrà sol·licitar l'ajut de l'Administració competent o de financiació privada per a portar a terme el correcte procés de documentació i conservació.
- d) Preservar les restes que pels seus valors propis, d'acord amb els criteris de la comunitat científica, han de ser conservats *in situ*. Buscar la millor manera d'integrar-los en el pla final de l'obra, compaginant en la mesura que sigui possible, els usos previstos amb la seva revalorització i accés públic al patrimoni. Contractar a l'Arqueòleg/oga atenent a criteris de qualitat del projecte i solvència professional abans que a criteris estrictament econòmics o d'altra naturalesa.

INTRUSISME:

ART. 42è

Es considerarà intrús/a a qualsevol persona jurídica o física que, sense reunir les condicions legals per a l'exercici de la professió d'Arqueòleg/oga, actuï en treballs propis d'aquesta.

EPÍLEG:

ART. 43è

Tot/a Arqueòleg/oga ha de comportar-se d'acord no només amb la lletra del present Codi, sempre incomplet i susceptible de modificació i millora, sinó també amb l'esperit que es desprèn del mateix.

NOTA FINAL:

Aprovat per l'Assemblea General Ordinària de l'Associació d'Arqueòlegs de Catalunya celebrada a Tarragona, el 24 de març del 2001.